

Първо място в първа възрастова група

Константин Венцеславов Димитров

14 години, НПИМГ „Акад. Л. Чакалов“ - София, VIII клас

Какво е демокрацията и какво е значението ѝ за нас? Отговорът се мени, в зависимост от това къде се намираме ние. На някои места по света това е просто блян за свобода на словото, за правда и за либерални ценности, но на други, каквото място е и България, това е начин на живот, който възприемаме като даденост, която обаче, лека-полека ни се отнема. Всяко нещо желае грижи, защита и време, за да продължи да съществува и да се развива, а ако не ги получи и бъде прието за непроменимата действителност, изпада в упадък и криза. Уви, обществото ни допусна това да се случи с демокрацията, но е крайно време да я възродим.

Да започнем с това какво е демокрацията. Интерпретирана по различни начини, най-общо казано, тя е свобода - на словото, на действията, на избора, на живота. Официалното понятие, което използваме, за да я определим е „форма на управление, при което държавната власт произтича от народа“. Основните ѝ характеристики, известни още от Античността, са равенство и свобода. Не звучи ли тъжно фактът, че над две хилядолетия светът се бори да ги постигне, но все не успява и въпреки това твърдим, че градим светло бъдеще, нищо, че на немалко места по света не се зачитат човешките права и свободи? Демокрацията е право, но тя има нужда от пазители, въоръжени с критичност, непримиримост и свободолюбие. Демокрацията има нужда от нас, както ние имаме нужда от нея, за да запазим достойнството и правата си.

Според английското списание „The Economist“, 2020 г. е била пагубна за световната демокрация. Редица граждански права и човешки свободи са били пренебрегнати при опитите за овладяване на пандемията от COVID-19 по всички краища на света.⁽¹⁾Макар, думите на Албер Камю „Демокрацията не е закона на мнозинството, а защитата на малцинството.“⁽²⁾ да са вечния слоган на демокрацията, видимо, те са били забравени през изминалата година, макар призивите на Съвета на Европа, който категорично и недвусмислено заявява, че опазването на гражданските свободи е не по-малко важно от това на техните животи.⁽³⁾Не можем, обаче, да измиваме ръцете си за състоянието на европейската демокрация само с COVID-кризата,

тъй като вината не е в нея, а в нас. Показват го и статистиките на доклада „Свобода в света 2018“, които гласят, че през 2017 г., старият континент изпада в криза, невиджана от десетилетие, която продължава и до днес.⁽⁴⁾

Дефектната демокрация, която като пандемия „разболява“ страните-членки на ЕС, доста отдавна се е настанила в България. Според горепосоченото изследване на “The Economist”⁽¹⁾, нашата родина е класирана на 52-ро място (от 167 страни), а като причина за това се посочват не само над 30-годишният вече преход към капиталистическа икономика, а и стагнацията на демократичното развитие през последните 14 години.⁽⁵⁾ Политическата криза, несигурността в здравните мерки и още много важни фактори допринасят за тази зловеща оценка. Тя може да бъде променена с помощта на сериозни изменения в политиките на страната - нещо, което не можем да очакваме да дойде от само себе си, а трябва да го постигнем чрез методите на демократичната, правова държава, чрез гражданското участие в политическия живот на България.

Свободата на словото и правата на хората са сред основните „подводни камъни“ за демокрацията у нас, но и в други европейски страни. Центърът за изследване на демокрацията прави проучване сред българите относно тяхното мнение за ситуацията в страната.⁽⁶⁾ Резултатите са печални, колкото и тежко да звучи това твърдение. 59% от съгражданите ни мислят, че независимо от това коя политическа сила е на власт, нищо няма да бъде променено. Над $\frac{3}{4}$ от обществото смята, че олигарсите задават дневния ред в държавата. Повече от половината анкетирани вярват, че медиите у нас не са свободни. Като добавим и фактът, че авторитаризмът бележи възход, демократичното бъдеще на България е под сериозен въпрос. Въпрос, чийто отговор е в ръцете на гражданите.

„Демокрацията е управление на народа, от народа, за народа.“⁽⁷⁾ е бележит цитат на Ейбрахам Линкълн, който, неостаряващ, ни показва значението на демокрацията и в днешни дни. Трябва да защитаваме правата и принципите си, за да опазим свободата, която ни дава възможността да изберем дали искаме да тръгнем по пътя на тоталитаризма или по този на либералното, справедливо бъдеще.

Източници:

(1) The Economist: Global Democracy has a very bad year

(<https://www.economist.com/graphic-detail/2021/02/02/global-democracy-has-a-very-bad-year>)

(2) Council of Europe: Демокрация (<https://www.coe.int/bg/web/compass/democracy>)

(3) Наръчник на Съвета на Европа за спазване на демокрацията, върховенството на закона и правата на човека в условията на санитарната криза с COVID-19

(4) Economic.bg: Демокрацията по света е в най-тежката си криза от десетилетие (<https://www.economic.bg/bg/a/view/demokratiyata-po-sveta-e-v-naj-tezhkata-si-kriza-ot-desetiletiye-84080>)

(5) „Дойче Веле“ (DW): България - „дефектната демокрация“

(6) Статистики и информация от социологическото проучване на ЦИД

(<https://csd.bg/bg/publications/publication/democracy-in-bulgaria-still-fragile-after-30-years-of-transition/>)

(7) Цитат на Ейбрахам Линкълн за демокрацията